

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 71/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 3P/93/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 3P/93/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 3P/93/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľkám **priznáva** finančné zadosťučinenie každej po **1 000 eur**, ktoré im **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **493,10 eur**, ktoré **je povinný** zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 1. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v rodinnoprávnej veci s tým, že okresnému súdu bude prikázané konať bez zbytočných prietahov a každej sťažovateľke bude priznané finančné zadost'učinenie 3 000 eur.

II.

2. Sťažovateľka 1 ako matka maloletej sťažovateľky 2 sú účastníkmi konania o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k sťažovateľke 2. Konanie začalo 11. júla 2018 na návrh sťažovateľky 1. Uznesením z 22. augusta 2018 bolo rozhodnuté o návrhu sťažovateľky 1 na nariadenie neodkladného opatrenia. Súd uznesením z 13. marca 2019 vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k ich návrhom. Ďalšie úkony súdu súviseli s doručovaním vyjadrení. Prvé pojednávanie súd nariadil na 18. september 2019, ktoré bolo na žiadosť otca sťažovateľky 2 odročené na 14. október 2019. Okresný súd od októbra 2019 do novembra 2021 uskutočnil deväť pojednávaní a 8. novembra 2021 rozhodol rozsudkom, ktorý sťažovateľke 1 doručil 14. apríla 2022.

III.

3. Podľa sťažovateľky 1 zo strany súdu dochádza k prietahom v konaní. Keďže ide o konanie vo veci maloletého dieťaťa, nekonaním súdu dochádza k ujme na právach nielen sťažovateľky 1, ale aj maloletej sťažovateľky 2. Sťažovateľky namietajú, že okresný súd je v konaní neefektívny. Osobitne preto, že písomné vyhotovenie rozsudku im nebolo odoslané do 10 dní od jeho vyhlásenia.

4. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sudkyňa, ktorej je vec pridelená, sa napriek výzvam predsedu súdu k ústavnej sťažnosti nevyjadrila. Okresný súd uznal prietahy v súvislosti s nevyhotovením písomného rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote. Rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponechal na rozhodnutie ústavného súdu a osobitne zdôraznil, aby bola zvážená dôvodnosť uplatneného finančného zadost'učinenia.

IV.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že z vyjadrení sťažovateľiek a okresného súdu nevyplývajú žiadne skutočnosti o tom, že by vec bola či už skutkovo alebo právne zložitá. V konaní šlo o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, čo je bežná súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. V správaní sťažovateľiek neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by vplývali na dĺžku konania. K predĺženiu konania isto prispelo to, že sťažovateľka 1, ako aj otec sťažovateľky 2 v konaní predkladali návrhy a veľké množstvo dôkazov, s ktorými sa súd musel vysporiadať. Je však úlohou súdu, aby mimosporové konanie v rodinnoprávnej veci viedol tak, aby

bolo možné efektívne substancovať skutočnosti potrebné na rozhodnutie bez neprimeraného dôrazu na kontradiktórne prvky prístupu sporiacich sa rodičov.

7. K predĺženiu konania prispel postup okresného súdu, ktorému bol návrh sťažovateľky 1 doručený v júli 2018 a ktorý prvé pojednávanie nariadil až v septembri 2019. Je ústavne neakceptovateľné, aby sa v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej postupovalo tak, že prvé pojednávanie je nariadené po viac ako roku od začatia konania. Ďalšia nečinnosť súdu súvisela s vyhotovením rozhodnutia, keď súd rozhodol na pojednávaní 8. novembra 2022 a rozsudok doručil sťažovateľke 1 až po piatich mesiacoch od jeho vyhlásenia. Viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu boli prvkami, ktoré prispeli k celkovej dĺžke konania, ktoré po takmer štyroch rokoch od jeho začatia nie je právoplatne skončené. Už táto skutočnosť je dôvodom na vyslovenie porušenia práv sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Vzhľadom na to, že vo veci nie je právoplatne rozhodnuté, bolo okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

9. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, správanie sťažovateľiek a postup okresného súdu v citlivej rodinnoprávnej veci, v ktorej treba očakávať skončenie konania v omnoho kratšej dobe, bolo sťažovateľkám podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie každej po 1 000 eur.

V.

10. Zistené porušenie základných práv sťažovateľiek odôvodňuje to, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 493,10 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľky majú nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 82,18 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu